

Päivämäärä Dnro
27.8.2018 ÅLR 2018/6178

Eduskunta
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

Viite
Lausuntopyyntö

Yhteyshenkilö

Asia

Lausunto koskien valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja oikeusministeriön 17. elokuuta 2018 antamaa vastinetta sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

Lausunto

Maakunnan hallitus pysyy aikaisemmissa kannoissaan, joista viimeisin esitettiin 16. elokuuta 2018 ja annettiin sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 17. elokuuta.

Kuten aiemmin on tuotu esille, tuloverolain 125 a §:ssä ehdotetun vähennyksen vaikutus on se, että itsehallintolain 49 §:ssä tarkoitettu verohyvitys häviää, sillä se lasketaan maksuunpannun tulo- ja varallisuusveron perusteella. Itsehallintolain 69 §:n periaatteen mukaan itsehallintolain säännöksiä liittyen muun muassa maakunnan rahoittamiseen ei voida muuttaa tai kumota muutoin kuin eduskunnan ja maakuntapäivien yhtäpitävin päätöksin. Koska säännös verohyvityksestä tulee käytännössä poistumaan vähennyksen myötä, on vaikutus sama kuin kumoamisella. Perustuslakivaliokunta (PeVL 26/2017 vp) toteaa siksi, että asiasta on säädettävä asianmukaisella tavalla mahdollisimman nopeasti. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan pitänyt valtiosääntöoikeudellisista syistä välttämättömänä, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi lausuman, jossa eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin veronhyvitystä koskevan sääntelyn saattamiseksi asianmukaiseksi Ahvenanmaan itsehallinnon kannalta.

Siinä tapauksessa, että valtakunnan ja Ahvenanmaan edustajat pääsevät yhteisymmärrykseen itsehallintolain uudistamisesta, maakunta- ja sote-uudistuksen siirtyminen merkitsee perustuslakivaliokunnan lausunnon 26/2017 vp mukaisen verohyvityksen kompensoimiseen tarkoitetun määräajan lyhenemistä.

Maakunnan hallitus toteaa kuitenkin, että nyt esillä oleva ehdotus itsehallintolakiesitykseksi poikkeaa suurilta osin Ahvenanmaa-komitean 2013 aikaansaamasta ehdotuksesta sekä suhteessa sen jälkeisestä nk. Jääskisen ryhmän työstä. Ahvenanmaa-komitean työn piti olla poliittinen sopimus, ja sen vuoksi poikkeamat siitä ovat huolestuttavia. Lisäksi voidaan todeta, että tehdyt poikkeamat ovat lähes kaikissa tapauksissa olleet Ahvenanmaalle haitallisia. Tätä taustaa vasten, ja kun sopimusta itsehallinnon perusrahoituksesta uudessa itsehallintojärjestelmässä ei vielä ole voitu saavuttaa, ei tässä vaiheessa voida edellyttää uudistetun itsehallintolain aikaan saamista.

Yllä mainitun pohjalta on syytä odottaa, että verohyvityksen kompensatiokaudesta voi tulla paljon pidempi kuin mitä muistiosta käy ilmi. Maakunnan hallitus

esittää siten, että verohyvityskysymys pitää säännellä asianmukaisella tavalla mahdollisimman nopeasti.

Muistiossa käsitellään myös kysymystä tasoitusperusteen muuttamisesta maakunta- ja sote-uudistuksen seurauksena. Maakunnan hallitus toteaa, että tasoitusperusteen muuttaminen vaatii itsehallintolain 47 §:n mukaisesti maakuntapäivien suostumuksen. Mahdollisen tarkistamisen yhteydessä on tehtävä kokonaisarviointi, jossa kaikki tasoitusperusteeseen vaikuttavat tekijät – eli ei ainoastaan nyt tehtävä uudistus – on otettava huomioon. Maakunnan hallitus katsoo, että itsehallinnon perusrahoituksen tasoa tulee säätää noin 15 miljoonalla eurolla vuosittain erityisesti voimakkaan väestönkasvun takia siten, että taloudellinen liikkumavara vastaisi nykyisen taloudellisen järjestelmän voimaantullessa ollutta tasoa.

Lopuksi maakunnan hallitus esittää, että tuloverolain 125 a §:ssä oleva vähennyksen nimi ei ole optimaalinen, sillä se viittaa siihen, että kyse olisi verohelpotuksesta Ahvenanmaalle. Siksi nimen tulisi paremmin vastata sitä, mistä on kysymys. Ehdotus kuvailevammaksi nimeksi voisi olla esim. ”verosopeutusvähennys”. Myös perustuslakivaliokunta on ehdottanut, että nimen valintaa harkitaan.

Maaneuvos Katrin Sjögren

Varamaaneuvos Camilla Gunell

TIEDOKSI:

Ahvenanmaan maakuntapäivät
Itsehallintopoliittinen lautakunta
Pääministeri Juha Sipilä
Ahvenanmaan asioiden ministeri Anne Berner
Oikeusministeriö
Valtiovarainministeriö
Kansanedustaja Mats Löfström